1989
MARX KÁROLY
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM
Központi Könyvtára
Telefon: 176-827 Telex: 224136 Építők u.
1828 Budapest 5. Pf. 489

OKT 16 - 30

IV évf. II szám

MKKE

KÖZMŰVELŐDÉSI

BIZOTTSÁG LAPJA

támpont

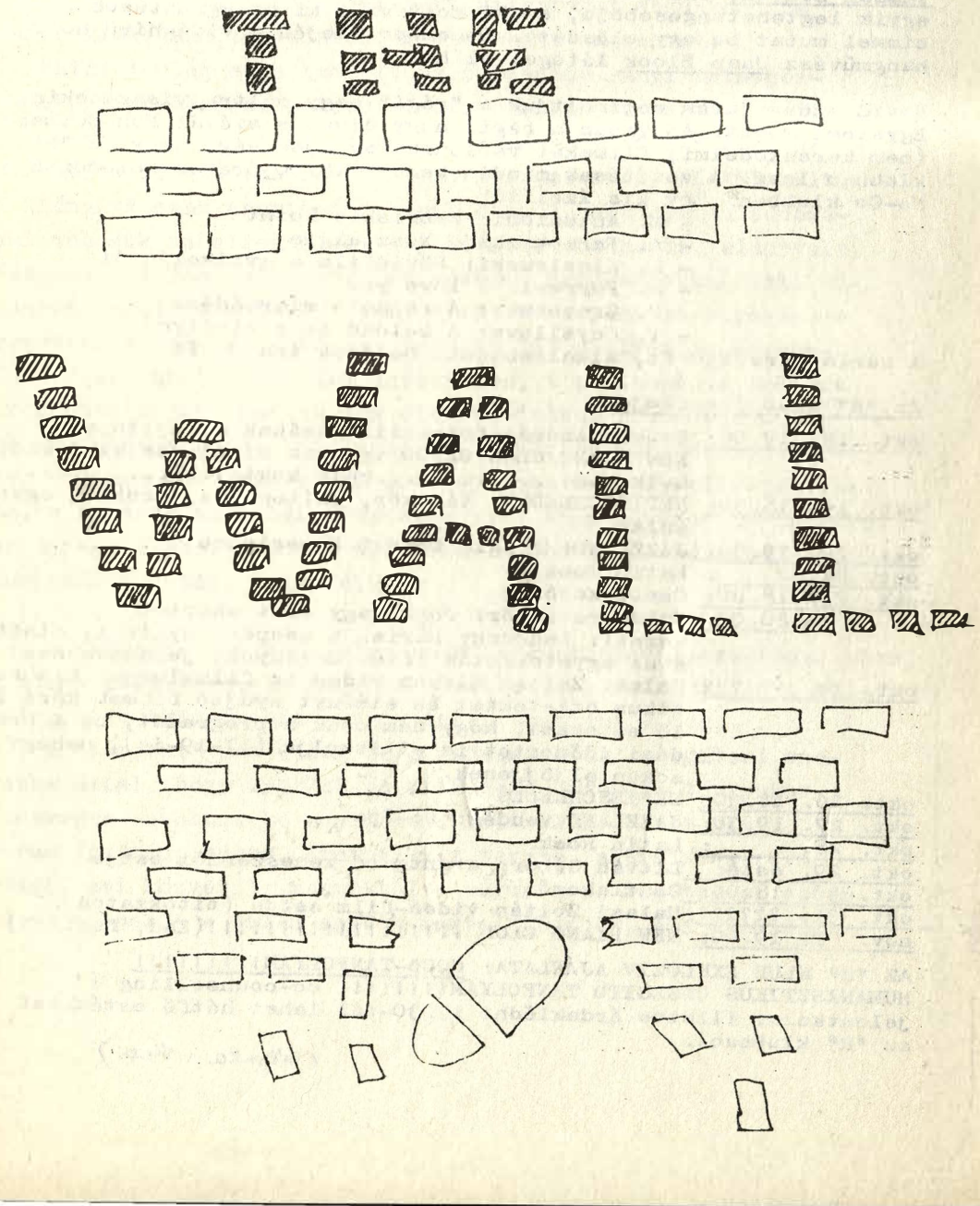

BME PROGRAM:

A Műszaki egyetem a Mozgásszínházi Találkozó lázában ég, úgyhogy teljességgel lehetetlen volt részletes programot összegyűjteni. Így megpróbáltunk egy hozzávetőleges programot összeállitani. a SZKÉNÉ Szinház október-november-decemberi naptár-lapjaiban szerepel: az Arvisura /volt Tanulmány/ Szinház amely az új bemutatón kivül /Mester és Margarita/ két korábbi darabját a Magyar Elektrát és a Szentivánéji álom cimüt is müsoron tartja. Havonta öt-hat előadásuk lesz./A csoport egyébként új studiót is indít októberben./ Árvay György Természetes Vészek kollektivája is új előadást készit november elején. Folytatják Kovács Gerzson néptáncos performance-ait, lesz üvegharmónika-koncert az amerikai Vera Meyer közreműködésével, Tamási Zoltán, aki a Stúdió K csoport újabb színészgenerációjának egyik legtehetségesebbje, s aki most vált ki az együttesből L'Orwell címmel mutat be egy előadást. December elején a világhírű holland hangművész Jaap Blook látogat el hozzánk.

Rövid szünet után megindítjuk a "régi" nagy múltra visszatekintő Egyetemi Mozit. Annyiban a régi, hogy divatos szóval Non-Commercial (nem kereskedelmi) filmeket vetítünk, az újdonság, hogy az "R" klubban lesz. A vetítések minden kedden 18.00 órakor kezdődnek a No-Co klubban. Egy kis ízelítő:

- M. Antonioni: Zabriskie Point
- A. Tarkovszkij: Nosztalgia
- K. Kieslowski: Rövidfilm a gyilkolásról
- M. Ferreri: I love you
- P. Greenaway: A rajzoló szerződése
- V. Chytilova: A bolond és a királynő

A bérlet ára 150 Ft, alkalmankénti belépők ára 30 Ft.

Az "R" klub programja:

okt. 18. 19.00: Csuhai András fotokiállításának megnyitója
NEW PIANO CLUB 02.00 ig azaz kivilágos kivirradtig halk zene .....halk koktélok.....
okt. 19. 18.30: NÉPIESCHKEDÉS: tánckör, daltanulás, Örökség egyesület
okt. 20. 19.30: JAZZLAND: Frigid Bardot Experience
okt. 21. ? : Latin Rock
okt. 23. 18.00: Csatlakozó
20.00: Önismereti kör: Jóga vagy amit akartok
vezeti: Lehoczky Mária. a csoport nyitott, alsóbb éves egyetemisták (fiúk és lányok) jelentkezése!!!!!
okt. 24. ??????: Halasi Zoltán titkos video és filmklubja. Oly fantasztikus ötletekkel és élményt nyújtó filmek köré épülő estekkel, hogy nem csak a programot, de a kezdési időpontot is eltitkolja (17-19-ig), nehogy túl sokan eljöjjenek.
okt. 26. 18.30: NÉPIESCHKEDÉS
okt. 27. 19.30: JAZZLAND vendég: No-Spa
okt. 28. : Latin Rock
okt. 29. este: Litván Gábor: avantgard zeneszerzői estje
okt. 30. 18.00: Csatlakozó
okt. 31. ????? ?: Halasi Zoltán videó-film estje (titokzatos)
nov. 1. 19.00:: NEW PIANO CLUB !!!!!!!!!!!!!!!!!!(lsd, fent!!!)!!!!

AZ "R" KLUB EXKLUZIV AJÁNLATA: COCO-TANFOLYAM!!!!!!!!!
HUMANISZTIKUS ÖNSEGITŐ TANFOLYAM!!!!!!! co-counselling (
jelentkezni illetve érdeklődni 17.30-tól lehet hétfő esténként az "R" klubban!.

(Válogatta : Kesi)

tampont-2

ÖNMEGHATÁROZÁS

avagy Beköszöntő No. 2.
/B.V./

Valami HIÁNYZIK. Eltűnt, elveszett, ellopták, lerombolták, kiirtották. Valami hiányzik belőlünk; a helye megvan: sajog. Ami hiányzik, annak nincs neve - csak egy érzés. A hiány érzete szorongás, melyet a felszínesség olcsó trükkjeivel hosszabb-rövidebb időre feloldhatunk, hogy magunkat boldognak hazudva járjuk a mindennapok monoton keringőjét, a "lehetne rosszabb is" kényszeredett vigyorával arcunkon. De annál kínzóbban tér vissza, s szembesít magunkkal.

Valószínüleg soha nem élt az országban annyi kétségbeesett, depressziós, elkeseredett, cinikus és saját jövőjétől semmi jót nem váró ember, mint ma. A /bármily szelíd/ diktatúra lelket-szellemet nyomorít, deformál, HIÁNYT kelt. E hiánynak csak annyiban vagyunk okozói, amennyiben tudomásul vesszük és elfogadjuk. Egy elembertelenedett, eldurvult, érdekek alapján szerveződő és működő, hazugságokkal teli világban, ahol az emberek természeti és társadalmi környezete romokban hever, és a békés, polgári lét esélyét is megvonták tőlük, ahol a hatalom igézetében, a pillanatnyi túlélés érdekében a jövő generációk életét cinikus közönnyel teszi tönkre néhány tucat kiválasztott, miközben levitézlett társaik állami autókon járnak elit-gyerekeikért az elit-iskolákba, s bukásuk egyetlen következménye, hogy kevesebbet ír róluk az újság, s ahol a morál és etika lassan az szótárakból is kitörlendő fogalmak - itt élünk.

A változtatás feltétele: saját magunk megváltoztatása, azaz a hiány betöltése. Ez magunkból kell, hogy fakadjon, s a külvilág csak akadályozni - vagy éppen segíteni - tud.

A "támpont" /az újság és a majdani klub/ segíteni szeretne azzal, hogy ÉRTÉKES és SZÉP gondolatokat, tárgyakat, embereket mutatunk be egymásnak. EGYMÁSNAK: tehát olyan fórum /porond, agora, drótnélküli távíró, akármi/ szeretne lenni, ami közvetít: magunktól - magunkhoz. Segítsetek ebben minél többen - s talán együtt megtalálhatjuk, ami HIANYZIK.

támpont-3.

KLUB PROGRAM:

RAKPART KLUB: /alapitotta: Horváth Mihály/
XIII.ker.Váci út 50 /Élmunkás tér/
eszmecsere tea mellett csütörtökönként fél 7-töl fél 11-ig

október 19.19.00: Mit akar /máshogy/ a Magyar Oktober Párt?
vendégeink: Krassó György, Nagy Jenő, Bánlaki József, Turcsányi Sándor
október 26.19.00: Nyugat-Európai modernizáció - és akiknek nem kell...
vitaindító: Papp Zsolt szociológus
november 2.19.00: Még mindig nem látjuk a végét...
Jelentés a gazdasági alagutból
vendégünk: Petschnig Mária Zita közgazda

Társadalomtudományi Klub Makarenko u. 20.

okt. 18. 19.00 : Miszlivetz Ferenc előadása:
Kelet-Európa útvesztői /bővebben lsd. Könyv/

BALÁZS BÉLA STUDIÓ FILMTÖRTÉNETI SOROZATA NO.7.
/Gorkij mozi - VII. Akácfa u. 4./
AGITFILM:
okt.20. 18.00: Antonioni: A kaland /1959/
okt.23. 17.30: Welles: Falstaff /1966/
okt.27. 18.00: Robbe-Grillet: Transeurópa Express /1966/
okt.30. 17.30: Truffaut: Bársonyos bőr /1964/
nov. 3. 18.00: Kurosawa: A vihar kapujában /1950/

FIDESZ FILMKLUB : előadások 18.00 órától az Egyetemi Szinpadon
okt.19.: Sepityko: Az ismeretlen század kezdete
okt.23.: Chaplin: Modern idők
okt.26.: Bódy Gábor: A harmadik, Négy bagatell
okt.30.: Truffaut: Négyszáz csapás
nov. 2.: Mihalkov: Öt estę

KDC PROGRAMJA:

október 20-án: SZÜNET lesz
október 27-én: 19.30-02.00-ig BONANZA BANZAI koncert
film: James Bond a magányos ügynök
Non-stop funky & soul disco /Dj: Szeles Tibor/
Videó, Salátabár, Teaház +meglepetés
Közgázosoknak nem kell tagsági, csak a külsős fiúknak!!

ART MOZIHÁLÓZAT

Az Art hálózatot a Budapest Film hozta létre, mozijai: a Toldi, a Vörösmarty, a Honvéd, a Gorkij, a Zrínyi és a Mátra. Vezető mozija a Művész (volt Új Tükör) mozi. A hálózat szrevezői úgy gondolták, hogy létezik Budapesten egy 40-50 ezer fős réteg amely kimondottan művészfilmek vetítését igényli. Ehhez mérten hálózatuk előadásonként kb. 2000 ember befogadására képes. A Művész moziban három termet alakítottak ki: a Chaplin termet (337 fő), Huszárik termet (70 fő), és a Bódy termet (70 fő) ez utóbbi videó terem. A következő félévben tervezik a Tarkovszkij terem megnyitását. A Chaplin teremben a nagy sikerre számító művészfilmeket mutatnak be. Most megy a Fal, következő film Wajda: Ördögök-je lesz, utána W. Allen: A rádió aranykora c. filmjét játszák. A Bódy és a Huszárik teremben hosszú távon - szűkebb réteget érdeklő filmeket fognak játszani, kisérleti jellegű, underground filmeket (Jeles A: Szélvihar, Fe Lugossy László: Önuralom), illetve a Huszárikban filmklubokat is terveznek. Itt most Huszárik filmeket játszanak illetve szombat és vasárnap délelőtt mesefilmeket adnak a gyerekeknek. További tervek: egy sorozat Goldin nagyjátékfilmjeiből illetve Alan Parker sorozat.

A Művész moziban nem csak magyar filmeket, hanem orosz, lengyel, cseh filmeket terveznek bemutatni. Először egy száz magyar filmből álló sorozat indul, melyet napi váltásban vetítenek, ezt követi egy 70-80 filmből álló csehszlovák sorozat. Itt mutatják be Enyedi Ildikónak "Az én XX. században" című Cannes-ban díjat nyert alkotását.

A moziban nemcsak a Budapest Film által forgalmazott filmeket játszák, hanem a MOKÉP, a BBS és a Filmklub Szövetség filmjeit is, valamint a 70-es 80-as évek be nem mutatott filmjeit is.

....és ami a legfontosabb: a maximált 58 Ft-os helyárak mellett minden filmre érvényes az Ifjúsági Mozibérlet!

A hálózat egyik különleges tagja a Mátra mozi, melyet a 6-os és a 8-as előadásokra átadtak a Filmtudományi Intézetnek, hogy Örökmozgó címen egy zártkörű filmklubhálózatot hozzon létre. A programot a Filmtudományi Intézet állítja össze. Az ÖRÖKMOZGÓ előadásai a nemzetközi jogi előírásoknak megfelelően csak külön pártoló tagsági igazolvánnyal látogathatók. A tagsági igazolvány jogosít két személy részére jegyvásárlásra. 1989 dec. 31-ig érvényes pártoló tagsági igazolvány ára 100 Ft, kapható a Mátra mozi pénztárában. Telt ház esetén jegyet a tagsági igazolványra sem tudunk kiadni. Egyes előadásokra egy személy egyszeri jegyvásárlásra jogosító tagsági igazolvány is kapható, ennek ára húsz forint.

A mozi a következő négy sorozattal indít:

1, Caligaritól Hitlerig - a német film a két világháború között
2, Roman Polanski rendezői sorozat
3, Forradalom előtt? - A '68-hoz vezető utak Keleten és Nyugaton
4, A hónap filmjei: A Wajda: A vasember
Ken Russel: Ördögök

Ken

FILM — Barotányi Zoltán

október 18. 18.00
Fritz Lang: Dr. Mabuse végrendelete /német, 1932/

"Az ember eleve nem természetes lény és egyre kevésbé az. Létezésének játékszabályai, normái, konvenciói jórészt önkényesek, a csak rá érvényes szabadságból és esetlegességből fakadó kényszer-munkahipotézisek; történelme paralel -evolúció, melynek külön menetrendje van. Az ember soha többé nem térhet vissza a természetbe, mert törvényszerűen és kezdettől fogva **távolodik tőle; egyre inkább "fikció" lesz. Mássága folytán** kialakult érzéke van a másséghoz, mely saját alaphelyzetének egyszerre tükörképe, logikai továbbvitele és metaforája; ezért nyúgözi le és tölti el szorongással minden, az övétől eltérő játékszabály, norma, önkényeség és kényszer-munkahipotézis; ezért csodálja a művészetet, gyűlöli az övétől eltérő egészségi állapotot vagy bőrszínt, retteg az elmebetegségtől.
Mindezek közül a leginkább specifikus, legközvetlenebb, legszemélyesebb kapcsolata az elmebajjal van. A tudat, mely meglehetősen törékeny indokolhatósága folytán kezdettől fogva gyanús, áttetsző hártyává lesz, melynek egyik oldaláról a vérfagyasztóan biológiai karakter, másik oldaláról a semmilyen objektív létezőnek meg nem feleltethető jelleg tűnik át."
/ Hajas Tibor in: Szógettó /

---

október 16. 18.00
Paradzsanov: Asik Kerib /szovjet, 1987/

"Paradzsanov úgy rendez filmet, mint ahogy tán a középkorban /vagy még a múlt században is tán/ egy tehetséges és becsületes kézműves munkálta anyagát. Otthon, saját műhelyében. A díszletek, jelmezek is az övéi. A színészek, mintha testvérei vagy gyermekei volnának. Ugy rendez filmet, mintha előtte senki ilyesmit nem csinált volna, mintha első lenne a világon. S ahogyan leforgatja, ahogyan felveszi, olyan maga a kész film is. Nem illik rá a filmesztétika egyetlen fogalma, nem illik rá az, hogy "jó film - rossz film". Semmibe veszi a filmművészet bevált eszközeit. Bábszínház-szerű. A kamera alig mozog. Közeliek egymásra vágva. Olykor szédítő nagy totálok, hegyek, sivatagok. A filmet végig éneklik, de ezt is bábszínházba, vagy keleti vásárba illően. A mesetörténet követhetetlenül kusza, egyszersmint meghökkentően egyszerű. Tomboló, túlhabzó mese-romantika. S mindezt valamiképp az alkotó személyiségének varázsa fogja össze, az hatja át minden bizarr vagy megmosolyognivalóan naiv képsorát, ügyetlennek is mondható megoldásait. A szegény zenész, aki hét évre világgá megy, hogy azután mindenféle szörnyű kalandok után elnyerje szerelmese kezét, gonosz ellenségei, emírek, sejkek, pasák, háremőrök, tevehajcsárok, uzsorások és martalócok, mind-mind a mese törvényei szerint "egysíkúak", mégis hallatlanul erős és maradandó figurák. Vagy inkább az alkotó erős figura a maga mesebeli egysíkúságában?"
/Filmvilág 1989/7./

október 23. 18.oo
Az ismeretlen század kezdete /szovjet, 1967/
1. Angyal R.: Andrej Szmirnov
2. Az elektromosság hazája R.: Larisza Sepityko

"Mindkét filmet később híressé vált filmművész jegyzi: Andrej Szmirnov - a Bjelorusz pályaudvar rendezője - ,és a tragikusan fiatalon elhunyt Larisza Sepityko. Nem tudni, eredetileg közös előadásra szánták-e a két különös hosszúságú, harmincöt-harmincöt perces opuszt, vagy csak a betiltás közös sorsa és a mostani együttes előbukkanásuk révén kerültek egy műsorba. Akárhogyan történt, egybefűzésüket nem csak forgalmazási okok indokolják: tematikában, stílusban rokon alkotásokról van szó. Mindkettő a húszas évek elején, a polgárháború éveiben, a szovjethatalom megszilárdulásának idején játszódik. ...Az eredetmítoszra utal a közös filmcím is: Az ismeretlen század kezdete. Mögött bennejárunk már a húszas években: korszakkezdetről, az időszámítás kezdetéről van szó inkább. A Szmirnov rendezte "első novella", az Angyal kezdő képsorain nehézkes vasúti szerelvény pöfög a kísértetiesen kihalt tájon. Az emberek csapzottak, borostásak, beesett arcúak. A fűtőkocsin, ellentmondva a lepusztultságnak és a sivárságnak valaha jobb napokat látott szalonbútorok zsúfolódnak: egy letűnt világ rekvizítumai. Szén és fa híján ezekkel fűtik az új világ harcosait szállító mozdonyt. Egy komisszár, egy masiniszta, egy fiatal lány, egy hazafelé tartó katona, egy dezertőr, egy értelmiségi - ők az utasok. Az értelmiségi folyton hunyorog, majd szelíden megjegyzi: "Mostanában könnyen elintézik a szemüvegeseket."

/ Filmvilág 89/7. /

---

október 25. 18.oo
Marcel Carné: Ködös utak /francia, 1938/

"De a legnagyobb "trouvaille", Carné mesterfogása a férfi főszereplő: Jean Gabin. ...Ez már sokadik szerepe, ismert, közkedvelt filmművész. Mögötte van Renoir A nagy ábrándjának katonája. Gabin a Ködös utakban a társadalmon tudatosan kívülálló férfi, aki megveti a szolgai világot, s aki mintha tényleg tudná azt, amit Mac Orlan /a forgatókönyvíró/ hősei tudnak, s ami miatt az élet helyett a halált választják: hogy az emberek csak játékszerei - nem a sorsnak, hanem a hatalmasoknak. Gabin lázadó, de nem rossz ember, nem bűnöző. Sőt, a bűnözőket hamarabb utoléri, mint a rendőrök, s ez a veszte. ... Jean Gabin rezzenéstelen nyugalmából viszont akkor is árad az életerő, az életigenlés, a biztonságérzés, hogy közelében semmi baj sem érheti az embert, amikor történetesen megnál, mert orvul lelövik."

/ Filmvilág 89/7. /

KÖZGÁZ FILMKLUB:

október 16.	2o.oo	Bunuel: El Paoban nő a láz /Mex-Fr.,1959/
október 18.	2o.oo	Bergman: A szégyen /svéd, 1968/
október 23.	2o.oo	Bunuel: Öldöklő angyal /mexikói, 1962/
október 25.	2o.oo	Fellini: Édes élet /olasz, 1959/
október 3o.	18.oo	Muratova: Rövid találkozások /szovjet, 1967/
	2o.oo	Bunuel: Viridiana /spanyol, 1961/

+ 1 FILM

Az utolsó császár I-II. (olasz-francia)

Rendezte: Bernardo Bertolucci

Beragasztott ablakú szerelvény gördül be 1950-ben a kínai-szovjet határállomásra. Háborús bűnösöket szállítanak haza. Közöttük az utolsó kínai császárt is, a japán bábállam: Mandzsukó uralkodóját. Pu Ji kevés jóra számíthat, ezért a mosdóban fölvágja ereit. De nincs szerencséje - megmentik, s börtönbe kerül. A szigorú, ám igazságos börtönigazgató felügyelete mellett írni kezdi vallomásos életrajzát.

1908-ban vitték a Tiltott Városba, amikor a császár már halott volt, s a császárné is haldoklott. Kisgyermekként ő lett az új uralkodó. Eunochok serege nevelte, s mivel nem hagyhatta el a városrészt, mit sem tudott a világról. Csupán évekkel később jött rá arra, hogy becsapták: az alázat és a pompa hazugság, Kínában már köztársaság van. Ettől fogva erősödik benne a vágy, kitörni, elmenekülni aranyos ketrecéből. Örömmel fogadja hát a skót nevelőt, kit egy új világ hírnökének tekint.

Reginald Johnston kifogástalan úriember hírében áll, s valóban sok mindennel megismerteti őt. Ám a bezártságon nem változtathat, Pu Jit még anyja halálakor sem eresztik ki óriási palotája kapuján. Pedig érdekelnék az éppen akkor tetőző diákmozgalmak, s kamaszfiúként szenvedélyesen készül az uralkodásra.

Úgy hiszi, házasság révén nagyobb szabadsághoz juthat. Ősi szokás szerint egyszerre két feleséget is kap. Önbizalma megerősödik általuk, s reformok bevezetésére határozza el magát. Döntésével azonban csak olajat önt a tűzre. Eunuchjai fellázadnak, a köztársasági csapatokat kell segítségül hívnia ellenük.

1924-ben aztán kiebrudalják palotájából. Végre teljesült az óhaja, szabad. Csakhogy nincs mit csinálnia. Aranyifjúként mulatja napjait, s meg kell érnie, hogy a második számú felesége elhagyja. A nejét, Wan Jungot pedig egy japánbarát kalandornő hálózza be, s rászoktatja az ópiumszívásra.

A harmincas években elveszíti tanácsadóját is: Johnston hazatér. Egyedül kell eldöntenie, mitévő legyen. A japánok felajánlják neki a megszállt Mandzsúria trónját, s nincs ereje visszautasítani. Úgy hiszi, erre született, s reméli, képes lesz ellensúlyozni hatalmukat. Tévedett: "szövetségesei" rövid pórázra fogják, megzsarolják, felesége életét tönkreteszik.

1945-ben nem volt más választása, mint menekülni. Japánba szeretett volna menni, hogy megadja magát az amerikaiaknak, ám szovjet fogságba esett. A hosszú börtönévek alatt megtanulta a hétköznapi viselkedést, s amikor 1959-ben szabadult, kertészként helyezkedett el egy pekingi botanikus kertben.

Nyolc évvel később tanuja annak, mint szégyenítik meg a vörösgárdisták hajdani fogházparancsnokát. Segítségére siet, de ellökdösik onnét. Hajlott korában még egyszer ellátogat gyermekkora birodalmába, s megnézi egykori trónját. Röviddel később elragadja a halál.

ZENE

Piller Gábor

Komolyzenei koncertajánlat

Október második felének koncertműsora október 16-án este egy izgalmas hangversennyel kezdődik az Óbudai Művelődési Központban (Bp. III. Dugávics tér 2., tel.: 180-5288). A Trio Divertimento Haydn, Mozart, Beethoven és Paganini műveket játszik. Mozart D-dur fuvolanégyesét (K. 285) Drahos Béla fuvolaművész közreműködésével adják elő, kinek avatott interpretációja -a darab különlegességén kívül- nagyszerű zenei élmény biztosítéka lehet. A másik érdekesség Paganini 24 caprice-je, mely a hegedűirodalom egyik legnehezebb technikai sorozata; fuvolaátirata talán még egy árnyalattal nehezebb feladat elé állítja a művészt. A Trio Divertimento és Drahos Béla eddigi művészi munkája viszont megelőlegezi a színvonalas művészi élményt.

Az egyházi zene kedvelőinek ajánljuk október 18-án, szerdán a Mátyás-templomban a Budapesti Bach Kórus és Együttes hangversenyét Ella István orgonajátékával és vezényletével. A műsor: J.S. Bach: Esz-dúr prelúdium és fúga, d-moll toccata és fúga és az A-dúr mise.

Október 23-án, hétfőn a Zeneakadémián Richard Strauss Négy utolsó ének-jét és Carl Orff Carmina Burana-ját a Müncheni Richard Strauss Konzervatórium Zenekara és a Budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola Énekkara adja elő. A két fiatal együttes közös játéka a szokásostól egy kicsit eltérő felfogású előadást ígér, ezért mindenképpen érdemes a figyelemre.

Abszolút biztos sikernek tűnik a világhírű Liszt Ferenc Kamarazenekar hangversenye a már fent említett Drahos Béla fuvolaművész közreműködésével. Corelli D-dúr concerto grosso-ja és Bach h-moll szvitje mellett Mozart remeke, a Kis éji zene K. 525 is műsorra kerül október 28-án, szombaton a Budapesti Kongresszusi Központban.

Parádés művészgárda lép fel október 29-én, vasárnap a Zeneakadémián: a Concerto Armonico Kamarazenekar Spányi Miklós és Szűts Péter vezetésével; Zádori Mária (ének), aki az utóbbi években a Capella Savaria együttesével világszínvonalú barokk zenei interpretációkkal hívta fel magára a figyelmet; Inhoff Ede (trombita); Csalog Benedek (fuvola) és Brandisz Márton (oboa). A műsoron Bach-művek szerepelnek, melyek közül az a-moll hegedűverseny BWV. 1041 és az a-moll hármasverseny BWV. 1044 külön csemegének tűnik.

Október utolsó hétfőjén, 30-án kár lenne elmulasztani Beethoven Hármasversenyét és 3. (Eroica) szimfóniáját a Budapesti Kongresszusi Központban a Magyar Állami Hangversenyzenekarral, Kobayashi Ken-Ichiro vezényletével és Körmendi Klára (zongora), Madrian József (hegedű) és Koó Tamás (gordonka) közreműködésével. Az előadásról véletlenül kívülrekedők megnyugtatására: a hangversenyt a tévé is közvetíti.

KÖNYV — Both Vilmos

Miszlivetz Ferenc: Békák a szárazon — Múzsák, 76,-

Miszlivetz Ferenc könyve néhány hete jelent meg. A szerző az elmúlt években keletkezett tanulmányaiból válogat, s témái között szerepel a civilizációs válság, a nacionalizmus természetrajza, a modernizáció problémái, a csernobili katasztrófa következményeinek elemzése, az európai integráció esélyei. Az utolsó tanulmány Kelet-Európa sérüléseiről, az immár négy évtizede tartó "hosszú válságról", térségünk elvetélt reformjairól és levert forradalmairól, nyomorúságáról szól.

> "A kelet-európai uralkodó elit és a hozzá szorosan kötődő funkcionáriusok és bürokraták jelenleg éppen hitelük végső tartalékait játsszák el. A második világháborút követő évtizedek gazdasági, kulturális és végül politikai kudarcsorozata, amely végül leválasztotta Kelet-Európa kisállamait Európáról, mára nem sok kétséget hagyott e sajátos társadalmi berendezkedés és az azt meghatározó, vele szerves egységet képező uralmi formák történelmi modell-értékét illetően. Zsákutca ez, amelyet csak új menetirányok meghatározásával lehet majd elkerülni, feltéve, ha előbb sikerül kijutni belőle. /.../"

Október 18-án a Társadalomtudományi Klub vendége lesz Miszlivetz Ferenc. Előadásának témája a fent idézett tanulmány, és annak továbbgondolása, kiegészítése. Az előadó egyetemünkön végzett, szociológus. Az elmúlt évtizedben az alternatív mozgalmak fontos résztvevője, többek között az 1987-es Kelet-Nyugat konferencia egyik fő szervezője, és a Szabad Kezdeményezések Hálózatának alapító tagja. Jelenleg a Berkeley-i egyetemen végez kutatómunkát Kelet-Európa második világháború utáni történetével, a nagyhatalmak titkos diplomáciai egyezkedéseivel kapcsolatban. "Hogyan árusították ki Kelet-Európát?" - lehetne hangzatos címe előadásának. A történelmi kutatások eredményei mellett friss élményeiről is beszámolhat, hiszen jelenleg Lengyelországban ismerkedik a poszt/?/-kommunista helyzettel, majd a balti államokban tapasztalja meg a szovjet birodalom széthullását.

MEGJELENT MEGJELENT MEGJELENT MEGJELENT MEGJELENT MEGJELENT MEGJ

Szalai Erzsébet: Gazdasági mechanizmus, reformtörekvések és nagyvállalati érdekek /KJK, 85,-/

George J. Stiger: Piac és állami szabályozás /KJK, 130,-/

Andrew J. Szőnyi-Dan S. Steinhoff: Kisvállalkozások menedzselésének alapjai /Park,280,-/

Graham Greene: Ismerkedés a tábornokkal/Európa, Mérleg, 36,-/

Mark Powers-David Vogel: A határidős deviza- és hiteltőzsdék működése /KJK,150,-/

Franklin Benjámin Számadása életéről/Európa,Mérleg, 30,-/

Zdenek Mlynar: A prágai tavasz ... és ősz /Vita Kiadó, 105,-/

MEGJELENT MEGJELENT MEGJELENT MEGJELENT MEGJELENT MEGJELENT MEGJEL

Richard Wagner: Kivándorlási kérelem Magvető, 25,-

A kelet-európai diktatúrák áldozatai előtt a normális, emberhez méltó élet elérésének végső lehetőségeként áll a kivándorlás alternatívája. Rendkívül nehéz morális ítéletet mondani a szülőföldjüket végső elkeseredettségükben-ellehetetlenülésükben elhagyók fölött, sőt felesleges is, hiszen a lakhely megválasztása alapvető emberi jog, s mint ilyen, nem morális elbírálás alá esik. Ugyanakkor a romániai magyarság esetében kétszeresen is fájó minden ember távozása, **hiszen tudjuk, hogy éppen az ott-magyarnak-maradás az egyetlen remény "A Nagy Homogenizáló" tervének** megakadályozására. A bánáti németek helyzete semmivel sem jobb, mint az erdélyi magyaroké. Hogyan élik meg ők a döntési kényszert?

> "A Kivándorlási kérelem akkor kezdődik, amikor a hó tisztasága és fehérsége már nem tudja kioltani a félelmet és az undort. A főhős, Stirner, költő és újságíró, akinek egyre kevesebb verse jut át a cenzúrán, lapját egy idő után csak csomagolópapírnak vásárolják. Felesége, Sabine, németet tanít idegen nyelvként. Az ország, amelyben élnek, megtévesztésig hasonlít egy országra. Népcsoportjuk évente mintegy tízezer tagja vándorol vissza fejpénz ellenében az őshazába. Városuk, nemzetiségük, kultúrájuk a szétbomlás állapotában van. Mégis itt akarnak élni, amíg lehet. S a regény éppen azt bizonyítja, hogy már nem lehet."
>
> /Filep Tamás Gusztáv, Könyvvilág/

Max Weber: A politika, mint hivatás /Medvetánc Füzetek, 48,-/

Webernek ez a tanulmánya /eredetileg előadása/ először jelenik meg teljes terjedelmében Magyarországon. Az 1970-es Állam,Politika, Tudomány című kötetben szerepel ugyan a Tudomány, mint hivatás című, ugyanakkor keletkezett írás, valamilyen okból kifolyólag azonban a politikusi magatartást, a politika és az etika viszonyát elemző mű kimaradt./pontosabban csak a befejező, államszociológiával foglalkozó részben találkozhatunk gondolataival./

Ma, a honi politikai élet állóvizének soha nem látott mértékű felkavarodása idején még a politika és/vagy szociológia iránt kevésbé érdeklődők számára is érdekes és elgondolkoztató olvasmány lehet e füzetnyi tanulmány. Honnan nyeri a "vezér" legitimitását, mi motiválja a hivatalnokseregeket, melyek a hivatásos politikus nélkülözhetetlen vonásai?

> "Vajon a politikával szemben támasztott etikai követelmények szempontjából csakugyan közömbös, hogy a politika igen különös eszközzel operál, nevezetesen az erőszak támogatta hatalommal? Nem látjuk, hogy a bolsevik és a szpartakista ideológusok pontosan ugyanazt az eredményt érik el, mint bármelyik katonai diktátor, csak mert ezt a politikai eszközt használják? Miben - hacsak nem a hatalom birtokosainak személyében és azok dilettantizmusában - tér el a "munkások és katonák" tanácsainak és a régi rezsim hatalmasságainak uralma?"

BEMUTATJUK!

JAZZ STUDIUM

"Minden zenének épp a lényegét nem lehet leirni,csak azt lehet felvázolni,ami alkalmas arra ,hogy azt a szellemi tartományt,azt a stiláris közeget elérjük,amit a zeneszerző megalkotott...A lényeg az,hogy nem csupán az árva hangok váltják ki, adják meg a lehetőséget,büvölik elő az emberben azt az érzetet, amely végülis a stilust eleveniti meg." /Szabados/ Századunk egyik legnagyobb zenei eredményének tartom, hogy ismét létezik egy, a korunk nyelvén beszélő, szájhagyományos formában élő zenei nyelv, amit ma sokan világzenének neveznek, a gyökerek érintkezési pontjai miatt... /Bicskei Zoltán "Életünk 86/6./

Egy fontos és érdekes kiadványra lettem figyelmes a minap. "Jazz Studium" feküdt az asztalon. Lám a 15. szám - és én még sosem láttam egyet sem belőle. Valóban feltűnt és meglepett , merthogy nálunk az oly szűk rétegre becsült (és degradált?) jazz-rajongók nem "érdemelnek" ki még ma sem egyetlen jazz folyóiratot, netán komoly szaklapot. Ez pedig kérem : az egyetlen, ami ilyen. Amint aztán különösebb érdelkődést mutattam - az adott pillanatban - még további néhány apróságot is könnyedén megtudhattam, a talán önhibájából is rendkívül kevéssé menedzselt kiadványról. Ez a lap ugyanis létrejöttével a jazz világát egy elméleti háttéranyaggal kívánta kiegészíteni, még valamikor évekkel ezelőtt. A folyamatosan (éveken át) kisebb-nagyobb technikai akadályok után is megjelenő kiadvány általában egy-egy téma (általában egy-egy előadó) köré gyűjtötte cikkeit. Igy például az utóbbi három szám a következő témákat kínálta hosszasabb körüljárásra:

Jazz a Szovjetunióban (J.S. No. 12.)
Miles Davis (J.S. No. 13.)
Dresch-Grencsó (J.S. No. 15.)

Ha maga a kiadvány időszerű információ nyújtásra tehát(például programajánlatokra)nem is vállalkozik, vállalkozott viszont - és ezzel ténylegesen bővebb elméleti hátteret teremt - a jazz mint műfaj bizonyos meghatározója lenni, (vagy csak meghatározottságait keresni ?) így például:

Vitányi Iván: A jazz.... (J.S. No. 11.)
Hans- Jürgen Schaal: A jazz ideológiája (J.S. No. 11.)
Theodor W. Adorno: Oxfordi jegyzetek; A zenével kapcsolatos magatartás tipusai (J.S. No. 9.)

A kiadványok utolsó részében ezen kívül mindig található néhány kritika, vélemény, recenzió is. Plusz elszórtan grafikák, képek, illusztrációk - no és néhány gusztusos lemezajánlat.....
(Az említett utolsó számok általában még kaphatóak 40 Ft-os áron MKKE Közművelődési Titkárságon). Jut eszembe talán még egy állandó kiadót is megérdemelnének....! (M.K.)

LAPSZEMLE

2000

Idén április óta jelenik meg ez a szokatlan című irodalmi és társadalmi havi lap. A jövőre utaló címnek némileg ellentmondva egy kicsit a századelő békebeli hangulatát sugallja a teljes szerkesztőség felsorolása, a New York kávéház karzatán csütörtökönként tartott szerkesztőségi órák, és a címlapon használt betűtípus. A lapot mindenféle tekintetben az igényesség jellemzi: kivitele, szedése egyedülállóan esztétikus a mai színes, vevőcsalogató, az olvashatatlanságig tördelt folyóiratok között. Ugyanakkor az első szám felállította magas tartalmi mércének mindezidáig úgy tud megfelelni, hogy a politikai helyzetelemzéstől a költészetig, a novellától a művészettörténeti esszéig valamennyi írás értéket, sőt /ha lehet ilyesmit ennyire eltérő műfajú dolgokról állítani/ egységes értékrendet képvisel, melynek a nyíltság, a humanizmus és az esztétikum lehetnek összetartó erői.

További dícséretek helyett a lap legfrissebb /októberi/ számából ajánlok néhány írást:

Lengyel László Delelőn című cikkében a Magyar Demokrata Fórum történetét, helyzetét és jövőbeni esélyeit veszi nagyítója alá. A népi-nemzeti indíttatású írók által kezdeményezett mozgalmat a késő-Kádár-kor gyermekeként aposztrofálja, amennyiben a tiltás, támogatás, tűrés közötti lavírozást a Mozgó Világ és a Tiszatáj elleni hatalmi fellépést követően nyíltabb, ellenzékibb magatartás, és a demokratikus ellenzékkel való szorosabb kapcsolatfelvételre való hajlandóság /Monori találkozó/ váltotta fel. Az események kronologikus felemlítésén túl kitér a történések hátterének, a népi-urbánus ellentét mozgatóerőinek, azMDF koalíciós esélyeinek elemzésére is.

Martin Pollack Üldöző és üldözött című írásában párhuzamosan mutat be egy varsói történészt, aki évtizedek óta megszállottan gyűjt egy volt SS-tisztre vonatkozó valamennyi adatot és iratot /s reménytelenül próbálkozik annak felelősségre vonását elérni/ és magát a volt náci tisztet, aki jólszituált bonni polgárként igyekszik mindent elfelejteni. Megrázó a XX. század e két magántörténelme közötti ellentmondás.

Lányi András Holtak városa címmel közli maró gúnnyal megírt "kis színesét", melyben a majdani archeológus tudományos precizitással elemzi a XX. századi magyarok egyedülálló, kultikus temetkezési szokásait. / S persze mi tudjuk, hogy a "Békásmegyeri rabszolgatelepekről" van szó./

> /"..a minden szépség és értelmes rend illuzióját tagadó épített pusztaság fölé gótikus katedrálisok légies akrobatikájával emel egyetlen, hatalmas boltozatot a reménytelen kétségbeesés..."/

Végül Karátson Gábor Peniél - egy szimbolikus élet értelmezésének megkísértése című tanulmányát említeném meg, amely Csontváry Kosztka Tivadar művészi pályájának adja sajátos elemzését. A festő prófitizmusát a keleti és európai vallásoknak a prófétákhoz, "Istenemberhez" való viszonyán keresztül kísérli meg megérteni. /B.V./

SZÍNHÁZ — Mitró Katalin

Ugyan a színházak manapság "ontják" a bemutatókat - és mint a kezdet kezdetén szokott: nagy a lendület(kialakult műsortervekről, új és új elképzelésekről, színészcserékről, rendezői értelmezésről, új vagy megújuló színházakról "szól az élet") én mégsem átallottam mindezt némi távolságtartással figyelni a napokban. Ugyanis - részemről az elmúlt hét nem kevéssé a mozgásszínházi találkozó bűvöletében telt. S az a felfordulás, ami ott a szemközti házban zajlott színház ügyben, még most is nagyobb fajta jó érzéssel (illetve illendőségből ezt gyakran mondják irigységnek) tölt el. Tehát..... mai színházi tájékozatlanságomat leplezendő - álljon itt most néhány csemege, ami újságokból válogattam össze, de talán érdemes rájuk némi figyelmet szentelni. (No és még egy maximálisan szubjektivista (ahogy az már csak természetes minálunk) támpont színházi naptár)...

VIGSZINHÁZ

-avagy még néhány szó az évadkezdésről.
Az elmúlt évad végén - szerintem méltán - kiemeltem a Vígszinházat mint jó és színvonalas, egy szélesebb közönségnek szolgálni tudó színházat. Így talán nem közömbös az idei terv sem. Az első bemutató már meg volt a Pesti Színházban. Gyurkovics Tibor Boldogháza című színműve Horvai István rendezésében. A következő bemutatót a Vígszinházban tartják november 3-án. Ibsen A nép ellensége című drámáját Arthur Miller átdolgozásában Balikó Tamás rendezi. A Pesti Színházban Enquist A földigiliszták életéből című darabját december elsején mutatják be, a darabot Szikora János állítja színpadra. A január 15-i Brecht-Weill Koldusopera pedig Gothár Péter rendezése. Az évad második felében kerül majd bemutatásra Arthur Miller Közjáték Vichyben Marton László rendezésében (FSZ.M. nyomán)

C.HAMPTON: TELJES NAPFOGYATKOZÁS - JÁTÉKSZIN

Szintén egy darab, amit az előző évben már sokat emlegethettünk. A Támpont évvégi listájában is, - mint az évad egyik legjobbját - olvashattátok. Most ez az előadás - nagyon szerencsésen - a Játékszínben újra megérhet egy tisztes sorozatot. Az aktualitását ugyanakkor még egy másik dolog is megadja, amiért érdemes lehet róla beszélni. Balikó Tamás rendező ugyanis nyílván e rendezés sikerei nyomán is a Vígszínház idei terveiben is szerepel.
"A VIII. Országos Színházi Találkozó programjában először vett részt főiskolás előadás, s arra sem volt még példa, hogy a legjobb rendezés díját egy még főiskolás rendező munkája nyerje el. Nos, Christopher Hampton Teljes napfogyatkozása az elmúlt évad egyik legjobbjának bizonyult, s egyik főszereplője, Balkay Géza megkapta a legjobb férfi főszereplőnek járó díjat is. A produkciót - szintén szokatlan, ám elismerésre méltó értékmentéssel - a Játékszín tűzte műsorára, 12 alkalommal.
A Teljes napfogyatkozás rendezője, Balikó Tamás - aki most szerzi meg a második diplomáját, hiszen évek óta színészként ismerheti a közönség, szerencsés - vagy biztos?! - kézzel választott darabot. Hampton két évtizede íródott színműve " a két elátkozott költő", Arthur Rimbaud és Paul Verlaine legendás barátságát eleveníti fel. A darab mégis több egy szokványos életrajzi drámánál: A két rendkívüli ember közötti bonyolult viszony ábrázolása megérteti a hetyke, pimasz kamasz és a nálánál 10 évvel idősebb, konszolidált polgár életre-halálra szóló kapcsolatának kezdetét, majd kibontakozását. A szűk polgári életkeretek ellen lázadó két költőzseni egyszerre taszítja és vonzza egymást. Balikó nem a férfiszerelem, a testi vonzalom színpadi illusztrálását tartotta fontosnak, hanem annak a lelki-szellemi kapcsolatnak a bemutatását, amely minden pokoljárás ellenére fontossá teszi a két férfi barátságát." (Pesti Műsor - tdvé-)

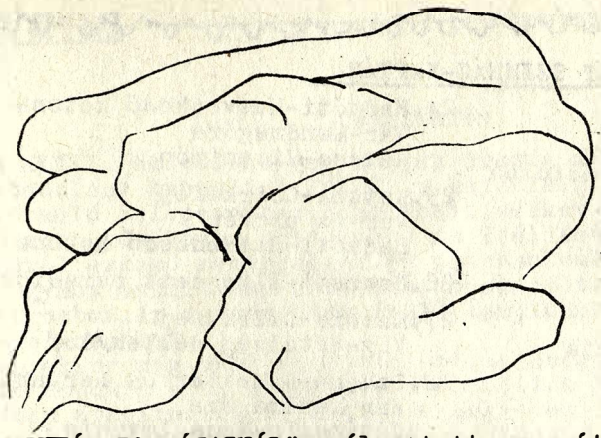

VI.NEMZETKÖZI MOZGÁSSZINHÁZI TALÁLKOZÓ

Elmúlt egy találkozó megint...Egy hét telt el a "SZINHÁZ FORRÁSAINÁL" a mult héten a Müegyetemen...

A "SZINHÁZ FORRÁSAINÁL" -választott apropója volt a rendezőségnek ez a mondat,úgymond,rendező elv egy ,akkor még elképzelt fesztivál elé... De hogy hol erednek mind e források és milyen a belőlük születő világ? -ez aztán az igazán izgalmas. Milyen is ?-hát nemcsak ,hogy nem ilyen vagy olyan: hanem mind váratlan és a legkülönösebben önálló világ... Ha mondhatjuk,hogy megengedtetett itt nekünk bepillantani az európai színjátszás jelenébe,mondhatjuk,hogy bepillantottunk-és épp e különös-,hogy bepillantottunk a színház múltjába. A társulatok ugyanis a "Világ minden tájáról" és talán valami színház előtti időből készülődtek ide. Elhozták érzését,hangulatát,érzékenységét egy ,talán még, technika nélküli ,régi világnak a színházból s az életből...
A színház itt mozdulat,hangok,tárgyak,jelek,maszkok,bábok...és megint csak mozgás és játék...Felajzott,megmozdult,eleven,furcsa forgatag és ...még valaki,aki ott áll és néz ; szeliden és fájdalmasan- egy ember... arca és ruhája...fehér.

"A bohóc egyedül van és üresen néz.Ez a tárgytalan nézés,ami a melankóliára oly jellemző,nem lát semmit,vagyis éppen a semmi látja. Nem fél. Ahhoz túlságosan bolond,vagyis lelki szegény,másszóval gondtalan és nulla.Nincs mitől félnie.A melankólia mégis ott van benne,mint nevetésének paradox ellenpontja...Milyen nagyszerü ez,hogy mind a kettő úgy együtt van a paradoxia varázslatában,egyszerre hahota és mély-mély szomoruság..." /Hamvas B.:Arlequin/

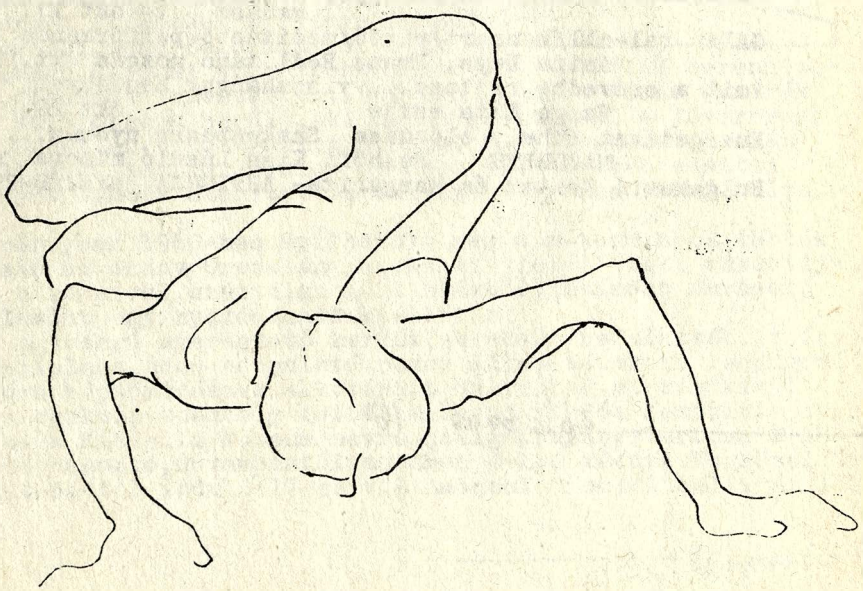

O K T Ó B E R-TÁMPONT SZINHÁZ-NAPTÁR

17.Játékszin-Himnusz
Katona-Csirkefej

18.Nemzeti-Elveszett paradicsom
Katona-Csirkefej

19.Katona-Vizkereszt
Vár-Galilei
Vig-Körmagyar

2o.Vár-Az arckép
Radnóti-Radnóti naplója
Katona-Vizkereszt

21.Katona-Kutyaszív

22.Radnóti-Nóra
Vig-Sötétség délben /1o/
Katona-Kutyaszív

23.Játékszin-Himnusz
Pesti-Nagybőgő

24.Radnóti-Hetvenkedő katona
Vár-Mandragóra
Katona-Mizantróp

25.Katona-Csirkefej
Vár-Az arckép
Radnóti-Hetvenkedő katona

26.Nemzeti-Elveszett paradicsom

27.Katona-Csirkefej
Vig-Sötétség délben/1o/

28.Szkéné-A Mester és Margarita
Vár-Mandragóra
Játékszin-Néma levente

29.Játékszin-Teljes napfogyatkozás
Szkéné-A Mester és Margarita
Radnóti-Hetvenkedő katona

3o.Vár-Az arckép
Nemzeti-Elveszett paradicsom

AMATŐR SZINHÁZAK PROGRAMJÁBÓL:

SZKÉNÉ

Bulgakov: Mester és Margarita - ARVISURA okt.14-15. 19.oo
Az UTOLSÓ VONAL első akciója: Hogyan nem lett a nagyapa medvevadász okt.17. 2o.oo
GAIA tal-chl/koncert/vizió/meditáció performance
Anita Kaya, Franz Redl tánc,mozgás okt.2o. 2o.oo
Amit a szúvedbe rejtesz... visszhangok hegedüvel
Varga Kata estje okt.22. 2o.oo
Energetikai Műhely előadása Shakespeare nyomán...
MACHBETH Felhőfi Kiss László müsora okt.24. 2o.oo
Bulgakov:A Mester és Margarita- ARVISURA okt.28-29. 2o.oo

TemplomTér

A XVIII. században vagyunk,az ország még a török alóli felszabadulást ünnepli.A VÁROS is kezd feléledni.Ezt nagyrészt az ideáramló telepeseknek köszönheti,akiket a meginduló újjáépítés vonz ide.Bőven akad munka az Itáliából,osztrák- és németföldről érkező mestereknek és iparosoknak.
Az egyház hatalmának erősítésére szerzetesrendek telepednek meg a városban.Az egymás után épülő templomok és kolostorok jelzik megjelenésüket.
Az akkor még önálló,mezővárosi,majdhogynem falusi képet mutató Óbudára a trinitáriusok települtek be.A rendet a XII. században alapították.Feladatuk a pogányok fogságába esett keresztények kiváltásához adományok gyűjtése,s a célért saját vagyonukat,sőt,akár életüket is kötelesek voltak áldozni.A XIII. századtól Magyarországon is létezett ez a rend.
A kolostor építéséhez Óbuda birtokosura,Zichy Péter adományából kezdenek hozzá.A feladattal Johann Entzenhoffer bécsi építészt bízzák meg,aki 15 év alatt,1760-ra készül el művével.
A rendház kétszintes,egyszerű elemekkel díszített későbarokk épület.Az U-alakban fekvő épületszárnyak egy kis kertet vesznek körül,a teret a negyedik oldalon húzódó istállók,pajták,cselédlakások teszik zárttá.
A homlokzat nyílt,kapcsolatot keres a környezetével,nyoma sincs a középkori rendházak komor,magábazárkózó hangulatának.Sokkal inkább hinnénk,hogy világi kastélyban járunk.Az épület rendeltetését a hozzákapcsolt templom árulja el,mely egyhajós,csehboltozattal fedett;két harangtornyát hagymasisak egészíti ki.A templom a kolostorhoz hasonlóan díszített,az egyszerűségből a főhomlokzat emelkedik ki.Sokkal inkább hatásos az épületegyüttes tömegének megjelenése,különösen,hogy a város fölött,egy kis dombon emelkedik,így már messziről felhívja magára a figyelmet.

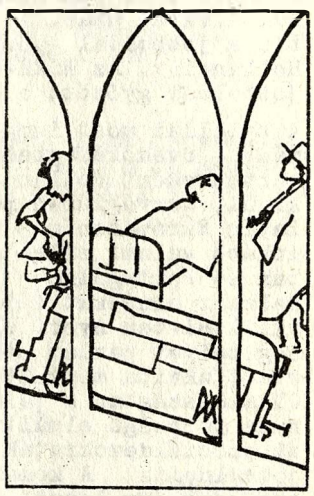

A rendház sorsát II.József törvénye pecsételte meg.Az egyházi rend feloszlatása után kaszárnyaként,majd katonai kórházként működött.Elhordták berendezési tárgyait,freskóit lemeszelték.1912-ben Schmidt Miksa osztrák bútorgyáros tulajdonába került,aki nemes gesztussal a fővárosnak adományozta.Egyetlen kikötéssel,miszerint a rendbehozatal után múzeummá kell alakítani.Az épület azonban tovább szenvedett.A templom tetejét bombák szakították be,végérvényesen rommá változtatva.
A kolostorszárnyban 1960-ban nyílhatott meg a múzeum,ahol többek között látható az Arany Oroszlán patika itt felállított eredetije biedermeier bútoraival,számtalan múlt századi,fővárost ábrázoló festmény,valamint egy nyomdászati kiállítás.
A templomra egyszerű nyeregtető került,ablakait befalazták.Az így kialakult sejtelmes,ódon hangulatú,romos állapotában is lenyűgöző térben kortárs képzőművészek alkotásait helyezték el rendkívül hatásosan.Az egykori szentély fölött Melocco Miklós Feszülete függ...
/Az épület ma a Kiscelli Múzeum névre hallgat.Nyitvatartása a többi múzeuméhoz hasonló,novembertől azonban 4-kor zárnak.Megközelíthető a Margit-hídtól induló 17-es villamossal.Címe:Kiscelli út 108/

IDEGENNYELVŰ LAPSZEMLE

Látta már valaki a filozófiánkat?

Az európai szocialisták ma már majdnem mindannyian szociáldemokraták. Mit jelent ez? Ők sem tudják. Ki kell találniuk, ha ki akarják érdemelni a hatalmat.

Az elmúlt júniusban, Stockholmban, a Szocialista Internacionálé összejövetelén Hans Jochen Vogel, a Nyugatnémet Szociáldemokrata Párt vezetője kijelentette, a demokratikus szocializmus vonzerőt nyer. Kelet Európában talán. Nyugat Európában nem annyira.
Nyugat Európa különböző néven ismert - úgy mint munkás, szociáldemokrata vagy szocialista - pártjai mindannyian rendelkeznek szocialista örökséggel. Ma azonban "piaci szocializmusról" beszélnek, s az első szó az amit hangsúlyoznak.
1975-ben az európai szocialisták birtokolták vagy megosztották a hatalmat valakivel, de legalábbis erős kihívást jelentettek a hatalom számára. Nem volt abszurdum, legalábbis Észak Európában nem, hogy természetes kormánypártként tekintsék magukat.
Hamarosan azonban megbuktak.
Először 1976-ban kellet a Svéd szociáldemokratáknak távozniuk, 43 évi hivatal után. 1979-ben az Angol Munkáspártot dobták ki. 1982-ben a jobboldal győzött Dániában, s jobb-közep koalició vette át Hollandiát. Az NSZK-ban Helmut Schmidt koalíciója szétesett, s a jobboldal győzött a következő választásokon.

A baloldal most ismet visszatért a hatalomba - mint többségi kormány - Svédországban, és visszakerülhet a kereszténydemokraták fő partnereként Hollandiában is. Az NSZK-ban és Dániában még hatalmon kivül, Norvégiában pedig talán nem éli túl a következő hetet.
Latin Európában más tendenciák látszódnak , de ezek nem a baloldalért, inkább valami elle munkálnak. A nemrég demokratikus Spanyolországban és Portugáliá[illegible] sok választó a jobboldali pártokban Franco Salazar árnyékát látta. Franciaországban szintén; Francios Mitterrand, aki 1981-ben nyert elnökséget - és a szocialista-kommunista szövetség, melyet parlamenti többségként alakitott - leginkább a választók miatt akarta megváltoztatni 23 év után a konzervativ kormányzást.
Olaszországban a baloldal csak szerényen profitált a kereszténydemokrata többségű elmúlt lo évből. A "bal" itt a nevek zavara. Az igazi szociáldemokraták itt a szocialisták. Az itteni szociáldemokraták jobboldaliak. A kommunisták mostanra szociáldemokraták, kivéve a nevükben /de lehet, hogy hamarosan még ezt is eldobják/.
A compromesso storici kormányba vitte őket 1976-78-ban, de azóta ellenzékben vannak, s a kereszténydemokraták, habár meggyengülve, de hatalmon vannak.

Miért vesztett a baloldal? Talán, mert mint Amerikában, itt is elérkezett a neokonzervatizmus ideje. A jóindulatu, beavatkozó államba vetett hit megrendült.
A választási trendek azt sugallják, hogy az európai szocialisták az elmúlt időszakban elhagyták, vagy már eleve túl voltak a választási csúcsukon./lásd táblázat/
A legjobb magyarázat erre egyszerü; anogy a társadalom és a technológia fejlődik, a kőzet amelyre a szocialista pártokat alapozták - az ipari munkásosztály - erodálódik. Az osztályellentét a politikában tovább él, de a régi, egyosztályos párt eltűnik.
A középbalnak egyre inkább a fehérgallérosok között, s a középosztályban kell megtalálnia választóit. Egyre több és több munkáspárti tag a Westminsterben vesz részt oktatásban vagy szociális munkában.

A Francia Szocialista Pártban a tanároknak van domináns szerepe. A jogászok a görög PASOK-kal tartanak.
A nyugat európai szociáldemokraták néhány dologban a saját sikerük áldozatai. Az övék volt a Keynes-i "térkép", melyet először Skandináviában használtak /az 1930-as években, azután 1945-ben/, jobb- és baloldaliak által egyaránt, feltérképezni Nyugat Európa többi részének gyógyulását; a teljes foglalkoztatottság biztosítását, a kormányzati kiadások segítségével, a jóléti államot, szabad szakszervezeteket és szociális reformot. Most a teljes foglalkoztatottság kivetelével a legtöbbet ezek közül már elértek, legalábbis Észak Európában.

A baloldal mostani válságának megoldására többféle megoldás adódik.
Az egyik az az elkoptatott ötlet, mely összegyűjti a nőmozgalmakat, zöldeket, emigránsokat, munkanélkülieket, stb. Ennek a szivárványkoalíciónak azonban nem volna értelmiségi bázisa, s nem is hasonlítana egy kormánypárthoz. A másik ötlet az amerikai mintáju kétpártrendszernek megfelelő adminisztrativ ellenőrző szerep és árnyékkormány felvállalása.
A szocialistáknak egyenlőre nem kell számítaniuk újra hosszabb távu hatalomra. Ahogyan Reagan és Thatcher megmutatta, az elvekkel számolni kell a politikában. A szocialisták a felvilágosodás gyermekei, nem gondolják azonban őrülten azt, amit néha ellenfeleik állitanak róluk, hogy az ember tökéletesithető, de vallják, hogy a szociális feltételek javithatók a közösségi akciókon keresztül.
A marxisták és a szabad piac hívei egyaránt hisznek abban, hogy a szocializmus és a liberalizmus egyenlő házassága müködni tud ...

. . .

Ez, az egyebként hosszabb lélegzetű cikk különösen aktuális számunkra napjainkban. Hasznos olvasmány mindenki számára, aki tudni akarja, hol tart ma az a szocialista mozgalom, amely szerves fejlődés és nem pedig erőszak eredményeképpen létezik.

. . .

A "zsugorodó bal"

	A választók százaléka	
	A legjobb	A legutóbbi
Dánia	38/1979/	30/1988/
Anglia	49/1951/	31/1987/
Hollandia	54/1977/	31/1989/
Norvegia	46/1969/	34/1989/
Franciaország	38/1981/	37/1988/
NSZK	46/1972/	37/1987/
Olaszország[x]	44/1976/	41/1987/
Svédország	50/1968/	43/1988/
Spanyolország	49/1982/	44/1986/

x szocialisták és kommunisták együtt

/The Economist, 1989. október 6./

Összeállította: Nemcsek Zoltán

Még egy beharangozó...

Már csak az öreg motorosok emlékeznek a hajdani nagyszabású "STUDIÓ-támpont" rendezvényekre, melyek közül talán a legnagyobb visszhangot az Erdély-est, a cigány kultúra estje, és a lengyel-est váltották ki, de zsúfolásig megtelt az előadóterem Csoóri Sándor és a Fordulat és Reform szerkesztőinek előadásán is. A politikai légkör kedvezőbb alakulása nyomán azonban a klubok /nemcsak a Stúdió/ elveszteték a különböző mozgalmak és pártok szervezésében magukat elfoglaló potenciális látogatóikat, és választás elé kerültek: vagy lassan elhalnak, vagy képesek a profilváltásra, és néhány tucatnyi érdeklődőt vonzó, igényes, direkt politikával csak érintőlegesen foglalkozó programokat szerveznek.

A /remélhetőleg/ november elejétől ismét elinduló Stúdió támpont az utóbbi kategóriába kíván tartozni. Az egyetem felújításának utolsó felvonásaként végre az alagsori ifjúsági klub helyiségei is elkészültek/?/, így valamennyi egyetemi klub méltó otthonra találhat. Mi egy olyan csütörtök esti programot álmodtunk meg, ahol az igényes művészeti produkciók / kísérleti és kortárs zene, jazz, kamaraszínház, önálló estek, képi költészeti műhely/ hátterében kellemes hangulatú teázó és kocsma, videofilmek és antikvár könyvárusítás, folyóiratok és beszélgetősarkok szolgálnak. A klub minden ötletet, segítséget szívesen fogad, és természetesen nyitott valamennyi fellépési lehetőséget kereső amatőr és profi előtt.

KERESSÉTEK NOVEMBERTŐL EMBLÉMÁNKAT:

Felelős kiadó: Kupcsik József
Szerkesztette: az egész szerkesztőség

Készült a BME nyomdájában
Nyomdavezető: Miszori Sándor